Utlåtande 2006:123 RI (Dnr 307-557/2006)

Initiativ från Stockholms stad till beredskapssamverkan med andra kommuner

Motion av Fredrik Wallén (kd) (2006:3)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med Länsstyrelsen ta initiativ till en beredskapssamverkan mellan kommunerna i länet.
2. Motion (2006:3) av Fredrik Wallén (kd) anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Annika Billström anför följande.

Bakgrund

Fredrik Wallén (kd) föreslår i en motion (2006:3) att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att ta initiativ till en bred beredskapssamverkan mellan kommunerna i Mälardalsregionen.

Wallén konstaterar att alla kommuner inte kan ha lika stor beredskap för allting. Många kommunala beredskapsinsatser skulle dessutom kunna samordnas, exempelvis avseende spetskompetens. Utöver Länsstyrelsens samordningsansvar, framför motionären att det finns vinster med att kommuner inom lämpliga geografiska områden i förväg diskuterar och förbereder sig för att på bästa sätt snabbt kunna stötta varandra vid kriser och katastrofer, *bilaga*.

Remisser

Ärendet har remitterats för synpunkter till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på samverkan med övriga kommuner i länet. Kontoret anser att det inte heller finns några formella hinder för samverkan mellan kommuner. Samverkan med andra kommuner sker redan idag när det gäller övergripande frågeställningar eller ömsesidig nytta samt att Länsstyrelsen enligt länsstyrelseinstruktionen har en uttalad samordnande roll.

Mina synpunkter

Jag delar fullt ut oron att Sveriges hotbild i stort har förändrats från militär invasion till katastrofer och attentat. Som motionären skriver kan många av de kriser som drabbar invånarna i en kommun bli resurskrävande och kommunens förmåga att hantera krissituationer kan vara avgörande för medborgarnas förtroende för kommunen.

Motionären föreslår att Stockholms stad tar initiativ till beredskapssamverkan mellan kommunerna i Mälardalsregionen. Jag ser positivt på en samverkan med övriga kommuner i länet och vill erinra att det redan idag sker ett samarbete över länsgränser inom Mälardalsregionen genom samverkan kring gemensamma problemområden. I Stockholms stad finns ett väl fungerande nätverk inom stadsdelarna, s.k. POSOM-grupper, med representanter för stadsdelarnas verksamheter, landsting, polis, brandmyndigheten och församlingar. Ett liknande förhållningssätt gentemot kranskommunerna bör sannolikt ge positiva effekter på stödinsatser vid kris.

Stadsledningskontoret lyfter fram en viktig aspekt, att det som är det mest väsentliga är att samordningen är systematisk och strukturerad. För att därutöver undvika sidoordnade funktioner och grupperingar föreslås att stadens säkerhetssamordnare via Länsstyrelsen tar initiativ till en bred beredskapssamverkan mellan kommunerna i länet.

Jag ser positivt på stadsledningskontorets förslag och föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar följande

Att uppdrag ges till stadsledningskontoret att tillsammans med Länsstyrelsen ta initiativ till en beredskapssamverkan mellan kommunerna i länet.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Principiellt kan det tyckas underligt att inte majoriteten vill bifalla motionen, i synnerhet när svaret i så stor utsträckning är i linje med motionens intentioner.

Oavsett detta är de utlovade åtgärderna steg i rätt riktning och möjliga att bygga vidare på. Vi kommer att bevaka att staden verkligen tar de utlovade initiativen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att tillsammans med Länsstyrelsen ta initiativ till en beredskapssamverkan mellan kommunerna i länet.
2. Motion (2006:3) av Fredrik Wallén (kd) anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför i utlåtandet.

Stockholm den 10 maj 2006

På kommunstyrelsens vägnar:
K R I S T I N A A X É N O L I N

Anette Otteborn

Särskilt uttalande gjordes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Bakgrund

Fredrik Wallén (kd) anför att nya hotbilder mot Sverige har ersatt det tidigare hotet om en militär invasion. För kommunernas del innebär det en annan fokus i beredskapen för att kunna hantera sina verksamheter och garantera medborgarnas trygghet.

För att förebygga och vid behov hantera terrorattacker i Sverige har staten ett huvudansvar i form av polisiära och militära insatser. Ett omfattande ansvar åligger även den kommunala räddningstjänsten. Därutöver har kommunerna ett ansvar för beredskap inom skola, omsorg och socialtjänst, som akut krishantering, information, tillfälliga bostäder, tappställen för vatten etc.

I motionen konstateras att alla kommuner inte kan ha lika stor beredskap för allting. Många kommunala beredskapsinsatser skulle dessutom kunna samordnas, exempelvis avseende spetskompetens. Utöver Länsstyrelsens samordningsansvar, framför motionären vinster med att kommuner inom lämpliga geografiska områden i förväg diskuterar och förbereder sig för att på bästa sätt snabbt kunna stötta varandra vid kriser och katastrofer.

Stockholm är en av regionens större kommuner. Regionen utvecklas avseende transportvägar och långpendlande befolkning, vilket enligt motionären talar för en samverkan inte bara inom länet utan för hela Mälardalsregionen.

I motionen föreslås att Stockholms stad tar initiativ till en bred beredskapssamverkan mellan kommunerna i Mälardalsregionen.

REMISSER

Kommunstyrelsen har till stadsledningskontoret för yttrande överlämnat en motion om initiativ från Stockholms stad till beredskapssamverkan med andra kommuner.

Ärendet har beretts inom stadsledningskontorets utvecklingsavdelning, enheten för kvalitet och styrning. Kontoret har inhämtat synpunkter från Stockholms brandförsvar.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 20 februari 2006 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret delar motionärens uppfattning att Sveriges hotbild i stort har förändrats från militär invasion till katastrofer och attentat. Kommunernas behov av beredskap och insatser har därigenom blivit mer framträdande.

Förändringarna i det svenska krishanteringssystemet har också vidgat det kommunala ansvaret för säkerhet och beredskap i samhället. Kommunerna har fått ett ansvar i ett mycket vidare perspektiv. Många av de kriser som kan drabba en kommun och dess invånare kan bli mycket resurskrävande. Kommunens förmåga att hantera krissituationer kan vara avgörande för medborgarnas förtroende för kommunen.

Enligt bilaga till regeringsbeslut 2004 avseende kommunernas uppgifter i samhällets krishanteringssystem, ska utgångspunkten för samhällets beredskap vara den normala verksamheten med den lokala nivån som grund. Den lokala nivån ska vid behov kunna kompletteras med åtgärder på regional och central nivå. ”Kommunerna kan vid behov och om så bedöms lämpligt, samordna kontakterna med /…/ andra kommuner”.

I Lagen om extraordinära händelser i fredstid hos kommuner och landsting (SFS 2002:833) fastslås i § 8 att kommuner och landsting på begäran får bistå andra kommuner och landsting som drabbats av en extraordinär händelse. Kommunen eller landstinget har i sådant fall rätt till skälig ersättning för sin insats.

I Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778) har kommunerna i uppdrag att bl.a. bedriva en målstyrd verksamhet för skydd mot olyckor som är anpassad till lokala förhållanden samt att samordna olycksförebyggande och skadebegränsande åtgärder mot olyckor inom kommunen.

Stockholms stad med kranskommuner, d.v.s. Stockholms län har geografiskt kommit att utvecklas till en enhet. Länets gränser utgör även Länsstyrelsens och landstingets ansvarsområden. Befolkningens rörlighet över kommungränserna bidrar ytterligare till att tona ner de formella gränsdragningarna. Det är inte ovanligt att en familjs boende, arbete, omsorg och skola sker i var för sig olika kommuner.

I Stockholms stads uppföljning av insatserna vid tsunamikatastrofen framkommer att parterna i det regionala samverkansarbetet inte har fullgod kunskap om varandras organisationer och ansvarsområden. Det framkommer även att det finns väl fungerande nätverk inom stadsdelarna, s.k. POSOM-grupper, med representanter för stadsdelarnas verksamheter, landsting, polis, brand och församlingar. Dessa grupper har kontinuerliga möten ett par gånger per termin och ger de inblandade aktörerna tillfälle att lära känna varandra och varandras organisationer. Denna kunskap i kombination med gemensamma övningar, är ovärderlig när beredskapen snabbt ska översättas i praktisk handling.

Ett liknande förhållningssätt gentemot kranskommunerna torde ge positiva effekter på stödinsatser vid kris. Även vid behov av bistånd från annan kommun med stöd av lagen om extra ordinära händelser, kan begäran underlättas när parterna är förtrogna

med varandras organisationer och ansvarsområden. Samverkan kan även bidra till att optimalt tillhandahålla, samla och fördela olika expertresurser eller spetskompetenser

Länsstyrelsen har enligt länsstyrelseinstruktionen 52§ en uttalad samordnande roll. Länsstyrelsen ska

- verka för att beredskapsförberedelserna för den civila verksamhet som bedrivs i länet får en enhetlig inriktning och att nödvändig samverkan kommer till stånd.
- samordna planering, inriktning, genomförande och uppföljning av ledningsövningar när det gäller civilt försvar och fredstida krishantering..

Länsstyrelsen i Stockholm inbjuder länets kommuner till nätverk och konferenser kring kommunal krisberedskap avseende kommunövergripande frågor, ny lagstiftning etc. Länsstyrelsens övningsråd är en samverkansgrupp som syftar till att skapa överblick och samordning i länets övningsverksamhet. Det finns också samordning inom informationsområdet, t.ex. vid förorenat dricksvatten.

Samverkan utöver länsgränsen, t.ex. inom mälardalsregionen förekommer idag genom samverkan vid gemensamma problemområden eller där det förekommer ett gemensamt intresse eller nyttoaspekt. Ett exempel är Mälardalens översvämningsgrupp där länsstyrelser, kommuner, statliga myndigheter och andra organisationer ingår i syfte att arbeta med översvämningsrelaterade riskfrågor för Mälarens och Hjälmarens vattensystem. En generell bred beredskapssamverkan omfattande hela mälardalsregionen kan med anledning av det omfattande geografiska området och flera inblandade myndigheter, komma att bli en alltför omfattande organisation för att uppnå avsedd effektivitet och nytta.

Stadsledningskontorets förslag

Stadsledningskontoret ser positivt på samverkan med övriga kommuner i länet. Det finns inte heller några formella hinder för sådan samverkan. Samverkan med andra kommuner sker redan idag när det gäller vissa övergripande frågeställningar eller vid ömsesidig nytta.

En samverkan är, per definition, ett frivilligt åtagande utifrån ömsesidigt intresse eller nytta. Däremot anger Lagen om extraordinära händelser att det ska finnas en krisledningsnämnd i varje kommun för hantering av kriser, d.v.s. ett eget ansvar. Om en händelse drabbar fler kommuner ska Länsstyrelsen samordna kommunerna.

Stadsledningskontoret anser det väsentligt att samordningen är systematisk och strukturerad. För att därutöver undvika sidoordnade funktioner och grupperingar föreslår Stadsledningskontoret att stadens säkerhetssamordnare via Länsstyrelsen tar initiativ till en bred beredskapssamverkan mellan kommunerna i länet.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner 2006:3

2006:3 **Motion av Fredrik Wallén (kd) om initiativ från Stockholms stad till beredskapssamverkan med andra kommuner**

Dnr 307-557/2006

Den mängd ”nya” hotbilder som ersatt hotet om en militär invasion av Sverige innebär nästan uteslutande att ett helt annat fokus läggs på att de svenska kommunerna ska kunna hantera sina verksamheter och garantera sina medborgares trygghet. Oavsett om det handlar om ett omfattande strömavbrott, ett stort oväder i Sverige eller en katastrof utomlands med många förolyckade svenska invånare så är det på olika delar av den kommunala organisationen som det största ansvaret för att hantera det mesta av den konkreta hjälpen till de drabbade normalt kommer att hamna.

För att förebygga och vid behov hantera tänkbara terrorattacker i Sverige har naturligtvis staten huvudansvar för den ”hårda” beredskapen. En hård beredskap i form av i 1:a hand polis och militär. Men, den kommunala räddningstjänstens ansvar för primära insatser är minst lika omfattande. Dessutom ligger praktiskt taget alla delar av den ”mjuka” beredskapen, utöver sjukvården, på kommunerna. Skolor, omsorg och socialtjänst måste fungera SAMTIDIGT som en drabbad kommun behöver stötta sina invånare med akut krishantering, tappställen för vatten, informationsplatser, tillfälliga bostäder, etc. etc.

Det är naturligt att alla kommuner inte kan ha lika stor beredskap för allting. I synnerhet om en mindre kommun drabbas oproportionerligt hårt av exempelvis en katastrof i utlandet så kommer man att behöva hjälp från, i 1:a hand, sina grannkommuner. Många kommunala beredskapsinsatser skulle dessutom kunna samordnas och även för en riktigt stor kommun (som Stockholm) kan exempelvis begränsad spetskompetens behöva förstärkas från annat håll.

Det finns ett samordningsansvar hos länsstyrelserna för katastrofer som berör flera kommuner och kommunerna behöver naturligtvis även upparbetade praktiska samverkansmodeller för krissituationer även med statliga myndigheter, storföretag samt andra jämförbara organisationer. Men, oaktat detta så finns allt att vinna på att kommuner inom lämpliga geografiska områden i förväg diskuterar igenom och förbereder sig för att på bästa sätt snabbt kunna stötta varandra vid kriser och katastrofer.

I vår region så är det naturligt att ett sådant initiativ kommer från Stockholms stad. Exempelvis genom att tillskapa ett regionalt kommunalt beredskapsråd. Med tanke på hur regionen som Stockholms stad tillhör utvecklas avseende transportvägar, långpendlande befolkning mm. bör initiativet till beredskapsråd inte begränsas till kommunerna inom Stockholms län utan istället ske inom ramen för hela mälardalsregionen.

Jag föreslår därför kommunfullmäktige besluta:

Att ge kommunstyrelsen i uppdrag att ta initiativ till en bred beredskapssamverkan mellan kommunerna i mälardalsregionen.

Stockholm den 6 februari 2006

Fredrik Wallén